

BEHAAGLIJKE TUINEN

DE HAAG BIEDT VAN OUDSHER
BESCHUTTING, EN IS DOOR DE
EEUWEN HEEN MISSCHIEN WEL DE
MEEST GELIEFDE SCHUILPLAATS
GEWEEST. ELKE GELEGENHEID HAD
HAAR HAAG WEL. EN ANDERS LIET
JE HEM AANPLANTEN. TEGEN-
WOORDIG KAN MEN DE HAAG VAN
ZIJN DROMEN ZELFS KANT-EN-
KLAAR EN OP MAAT KIEZEN IN DE
ZOGENAAMDE HAGENPROEFTUIN.
MARIJKE HEUFF LEGDE DE HAAG
VAST IN AL ZIJN IERFSTGLORIE.

H E T A A R D S G E L U K

Het toegangspad, tussen de meidoornhagen
Een kwikstaart komt naar onze namen vragen.

De diepe tuin, vol groen geheimenis,
waar in het hart een rozendoelhof is.

Het vriendenhuis, benedendijks gebed.
Men speelt er zondagsavonds strijkkwartet.

Ida Gerhardt,
Zaltbommel 1972

Al ging de Hof van Eden verloren, het verlangen naar de veilig besloten hof waarin het individu zich onkwetsbaar kon wanen voor de bedreigingen van de buitenwereld, bleef bestaan. Op middeleeuwse miniaturen wordt niet alleen Maria met het kind afgebeeld binnen een omheinde tuin; ook een paar vijftiende eeuwse konijntjes zitten vredig gras te vreten binnen een omheining van wilgentenen. Die veilige hof temidden van de omringende wilde natuur was de "hortus conclusus", de gesloten tuin van de middeleeuwen. In het verleden was 'tuin' het woord voor omheining of afperking. Nu is omheinen, of het planten van hagen het begin van elke tuin waarin men zijn eigen aards paradijs wil vormgeven. Maar niet alleen zijn hagen een beschutting tegen de buitenwereld. Binnen de tuin vormen ze de coulissen waartussen planten en bomen hun 'voorstelling' kunnen geven. In de schilderkunst van de achttiende eeuw vormde de tuin een van de favoriete achtergronden. Goden, geliefden, families, jachtaferelen en banketten in de open lucht werden vaak afgebeeld in een decor van architectonisch geknipte hagen en buxusparterres.

Hagen opgesteld als coulissen in vele tinten groen en bruin bieden een indrukwekkende aanblik, een plek waar dramatische schaduwen en kleuren de wisseling der seizoenen en het verstrijken van de tijd prachtig laten zien. In een grote tuin, omgeven door uitgestrekte wilde terreinen, hebben de geschoren bomen en hagen een structurerende rol. Muren en hekken gaan haast onmerkbaar over in het 'geknipte bouw materiaal', dat in de vorm van een mooie haag weer vloeiend aansluit bij het omringende landschap.

Afhankelijk van de functie en de standplaats van de haag is er een grote keuze aan materialen in groenblijvende of bladverliezende soorten. In ontbladerde toestand is het kantwerk van kale takken of het roestbruine verdorde blad aan de beukenhaag een mooi winterbeeld.

Beukenhaag en haagbeuk zijn beiden fraai, en lijken minder op elkaar dan de verwarrende namen zouden doen vermoeden. Haagbeuk- *Carpinus betulus*- blijft in de winter niet roestbruin, maar wordt grijs, moddergrijs van kleur en valt in zware winters uiteindelijk af. De kale haagbeuk is wel heel fraai van takstructuur en heeft minder startproblemen dan beuk. Maar wie in de

LINKSBOVEN: Drie contrasterende hagen en ritmisch geplaatste bomen geven de oprijlaan rust en grandeur. LINKSONDER: Geknipte coniferen als verticale accenten tussen de groene coulissen. RECHTSBOVEN: Hagen geven de ruimte structuur, en scheiden de tuin af van de omringende natuur. RECHTSONDER: Hagen fungeren van oudsher als afbakening tussen stijlcompartimenten binnen de tuin.

LINKS: Hagen laten zich bij uitstek op hun seizoenskleuren combineren met andere tuinplanten en tuinmeubilair. Nog bloeien de rozen, de beukenhaag kleurt al goud. Architectuur en beplanting zijn hier harmonieus met elkaar vergroeid.

LINKS: Ooit, 'Op een recht, zwart kousenbeen...', dichte Vasalis. Vele jaren later is dit het volwassen, maar niet minder bekoorlijke resultaat.

winter een ritselende baksteenkleurige haag wil, moet de kweker om echte beuk – *Fagus sylvatica* – vragen. Het feit dat die laat in blad komt wordt goed gemaakt door de kleur van het zich ontkrullende jonge beukenblad: een bijna lichtgevend frisgroen. Niet alleen groene, maar ook roodbladige beuk is in combinatie met grijzen, eventueel als achtergrond voor een bloementuin, rijk aan effect.

ZONDER GEDULD

De meest compacte en degelijke groene muren vormen de altijd groene *Taxus baccata*, een conifeersoort. Deze sterke plant herstelt zich na een hardhandige snoeibeurt steeds weer verbazingwekkend goed. Dit in tegenstelling tot de meeste andere coniferen, die eenmaal kaalgeknipt nooit meer groen worden. En juist snelgroeïende conifeersoorten, zoals *Thuja* en *Chamaecyparis leylandii* worden zo vaak aangeplant uit ongeduld omdat men bang is anders het fraaie resultaat niet te zullen beleven.

Toch hoeft het geen jaren te duren om een hagentuin te realiseren die al direct met allure een mooi lijnenspel en fraaie contras-

ten toont. Veel van de haag-vormende struiken zijn al in behoorlijke formaten leverbaar. Bijvoorbeeld beukenhagen compleet met poorten, mooi felgeel verkleurende veldesdoorn, grijze olijfwilg, hulst en taxus zijn haaghoog te koop.

'Voor tuinliefhebbers zonder geduld' prijkt boven de ingang bij kwekerij de Limieten, leverancier van grote bomen en instanthagen. Op de kwekerij is een hagen-proeftuin opgezet, waar bijna 50 soorten struiken zich als haag laten behandelen. Want bijna elke struik schikt zich wel in een haagvorm, als er maar geregeld gesnoeid wordt. Vaak is het effect verrassend mooi, soms lijkt het niet alle moeite van het knippen waard. Ook hagen-op-poten van allerlei soorten leibomen geven al snel een volwassen gezicht aan een nog prille tuin. Ook deze zijn in grote maten te leveren. Maar alvorens een tuin met plantaardige muren aan te leggen, loont het de moeite om de materialen met zorg te kiezen en net als bij elk bouwwerk uit te gaan van een wel doorzacht ontwerp. <

ZIE VOOR TIPS EN PRAKTISCHE INFORMATIE OVER HAGEN, HAAGTUINEN EN KWEKERIJEN DE ADRESSEN PAGINA'S

A P P E L B O O M P I J L S

Op een recht, zwart kousenbeen,
dunne rokjes opgeheven,
dansend in de vroege regen
en de tuin voor zich alleen,

Staan twee jonge appelbomen,
't witte bloed omhooggestegen,
vlinder hootden wijd omgeven
door hun allereerste dromen.

Met hun smalle voet in 't gras,
ingetogener en lomer
staan zij later in de zomer
na te peinzen hoe het was.

Voller wordend met de dagen,
vastgegroeid in 't ogenblik,
bestemd, mijn zusterjies, - als ik-
te wortlen, rijpen en vrucht te dragen.

M.Vasalis

